

21 אפריל, 2018

בעקבות טקס הזיכרון הישראלי-פלסטיני המשותף 2018. חלק ראשון

"הטקס מממש, ולו לזמן קצר, את האפשרות לכונן שלום לא על בסיס העלמה והתעלמות מן הכאב, אלא דווקא תוך התייחסות אמיתית לאובדן ולשכול של שני הצדדים".
פרופ' אווה אילוז בדברים שנשאה בטקס ב-2013

הארץ הזו, בין הירדן לים, יכולה להיות גן עדן לכל תושביה, ישראלים ולפסטינים, אם נשכיל לכלכל את מעשינו בתבונה. במקום זה אנו הופכים אותה לגיהנום.

נפתלי בנט ואיסמעיל הנייה, הימין הרדיקלי והחמאס, מתדלקי מעגל השנאה ומחרחרי המלחמה משני הצדדים, הישראלי והפלסטיני, נמצאים בשלטון ולו גם שלטון חלקי.

רבנים ואימאמים, קבוצות קיצוניות משיחיות, ומטיפים לשינאה, הדוגלים בשימוש בכוח להשגת מטרותיהם - הבית היהודי והנלווים אליו בישראל, החמאס וגרורותיו בפלסטין – הם הקובעים את סדר היום.

אלו רוצים לזרוק את הישראלים היהודים לים, ואלו רוצים להעביר את הפלסטינים למדבר, אלו צועקים 'איטבח אל יהוד' ואלו כותבים 'מוות לערבים'.

הקיצוניים בצד הישראלי פועלים למימוש חזונום בדרך של התנחלויות וגרוש, ובצד הפלסטיני באמצעות טרור. המשך הפעולות לפי תפיסות הקיצוניים בשני הצדדים הינו הרה אסון. הוא כבר הביא להשחתה ולפגיעה בחוסנה המוסרי של ישראל ועלול להביא לשפיכות דמים נוראה בשני הצדדים ולאובדן המדינה.

ברור שישראל צריכה לשמר צבא מיומן וחזק וכוח הרתעה כנגד כל אלו הרוצים ברעתה, בכליונה. עם זאת, התפיסה הכוחנית, מדיניות ההתנחלות והסיפוח מערערים מיסודם כל אפשרות למשא ומתן להסדרי שלום עם הפלסטינים. ברור גם שאי אפשר להחזיק לעד מיליוני אנשים חסרי זכויות תחת משטר צבאי, ולו רק בגלל העלייה בגזענות בחברה היהודית שצריכה להצדיק לעצמה את העליונות החוקית שלה על הפלסטינים, בדומה להצדקות שנשמעו בזמנו בארה"ב על עבדות השחורים.

במשך 25 שנים, מ-1948 עד 1973 ישראל נלחמה 5 מלחמות עם מצרים. לאחר הנצחון במלחמת 1967 הגישה היתה "עדיפה שארם א-שייח' בלי שלום על שלום ללא שארם א-שייח'". היה צורך במלחמת יום כיפור עם למעלה מ-2,200 הרוגים ויותר מ-7,200 פצועים כדי להבין שעדיף שלום גם אם הוא 'שלום קר' עם מצרים, מאשר המשך הסכסוך. ואכן, מזה למעלה מ-40 שנה אנו בשלום עם מצרים, בלי שארם א-שייח, ואחרי שפינינו את ישובי חבל ימית והחזרנו את כל סיני למצרים. הלקח הזה צריך לעמוד מול עינינו כאשר אומרים לנו 'עדיף יהודה ושומרון בלי שלום על שלום ללא יהודה ושומרון'.

הסכסוך בין ישראל לפלסטינים אינו הסכסוך היחיד בעולם. סכסוך דומה וארוך יותר בין שני לאומים השונים בדתם, שהתמשך על פני מאות שנים הוא הסכסוך בין האירים הפרוטסטנטים והאירים הקתולים. בעשרות השנים האחרונות הוא הפך לסכסוך עקוב מדם בהנהגת פלגים קיצוניים משני הצדדים. אז קמו קבוצות פרגמטיות בהנהגת נשים, והצליחו להביא אותו לסופו. מאז הסכם יום שישי הטוב שנחתם ב-10 באפריל 1998, שסיים את הסכסוך בצפון אירלנד, הפסיקו כל פעולות האיבה ושורר שקט במדינה מזה עשרים שנה. **ההסכם באירלנד מורה לנו שאפשר להגיע להסכם דומה גם כאן.**

אני תקווה, ולמעשה אין לנו ברירה, שבשני הצדדים הקבוצות הפרגמטיות עם ראייה מפוכחת ומציאותית יתעשתו מול ההתפתחויות ההרסניות של הקבוצות הקיצוניות, ויפעלו כך שהשאיפות של קבוצות אלו, בשני הצדדים, הסיפוח מצד אחד וזכות השיבה מצד שני, ישארו כחלום לאחרית הימים.

ואם תרצו, אין זו אגדה

לקריאה נוספת:

"על מסלול האבדון – ההקצנה האידיאולוגית והדתית עלולה להוביל את המדינה לנקודת אל-חזור."

<https://www.haaretz.co.il/misc/1.819842>

אם נרצה – אין זו אגדה

בעקבות טקס הזיכרון הישראלי-פלסטיני המשותף 2018. חלק שני.

משהו בדבריו של יובל רוט בכנס הזכיר לי את נאומו האלמותי של מרתין לותר קינג 'יש לי חלום'. אפשר להתאים את נאומו של לותר קינג לחלום מקומי, לחלום של כל אלו הגרים מהים עד לירדן.

לפני כארבעת אלפי שנים, משה, שבצלו הסמלי אנו עומדים היום, הוציאנו מעבדות לחרות. לפני שבעים שנה נחתמה מגילת העצמאות ובה הצהרת השחרור "זוהי זכותו הטבעית של העם היהודי להיות ככל עם ועם עומד ברשות עצמו במדינתו הריבונית", והצהרת השוויון "מדינת ישראל תקיים שיוון זכויות חברתי ומדיני גמור לכל אזרחיה בלי הבדל דת, גזע ומין; תבטיח חופש דת, מצפון, לשון, חינוך ותרבות"

אולם לאחר שבעים שנה, הערבים הפלסטינים עדיין אינם חופשיים. זכותו הטבעית של העם הפלסטיני להיות ככל עם ועם עומד ברשות עצמו במדינתו הריבונית נשללה ממנו ואינה ממומשת. לאחר שבעים שנה חיינו של הפלסטיני הישראלי עדיין כבולים באזיקי ההפרדה ושלשלאות האפליה. לאחר חמישים שנות כיבוש, חיינו של הפלסטיני ביהודה ושומרון עדיין כבולים באזיקי הכיבוש והוא הקורבן של התנכלויות ברוטאליות של מתנחלים ושל משטר צבאי. לאחר חמישים שנות כיבוש הפלסטינים ביהודה ושומרון חיים על אי בודד של עוני, בלב ים של שגשוג חומרי. לאחר חמישים שנות כיבוש, הפלסטינים עדיין נמקים בפינות החברה הישראלית ומוצאים את עצמם בגלות בארצם שלהם.

יהיה זה הרה אסון עבור אזרחי ישראל להתעלם מהמצב הזה, מהדחיפות של רגע זה. חוסר שביעות רצונם הלגיטימית של הפלסטינים בשטחים הכבושים לא יחלוף עד שיבוא החופש והשוויון. 1967 אינה סוף כי אם התחלה. אלו שקיוו שהפלסטינים יהיו מרוצים, הם יחוו התקוממות פתאומית אם ישראל תחזור ל'עסקים כרגיל'. לא תהיה מנוחה ולא רוגע בישראל עד שהפלסטינים יקבלו את זכויותיהם כעם. מערבולות ההתקוממות תמשכנה לזעזע את יסודות ישראל עד שיפציע היום הבהיר של הצדק.

אסור שנתפוש בעמק הייאוש. למרות שאנו ניצבים בפני הקשיים של היום ומחר, עדיין יש לי חלום. זהו חלום המושרש עמוק בחלום נביאי ישראל. יש לי חלום שיבוא יום ואומה זו תקום ותגשים את המשמעות האמיתית של עיקרי אמונתה, "מה ששנוא עליך לא תעשה לחברך" יש לי חלום שיום יבוא ועל הרי ירושלים, ישבו יחד ישראלים ופלסטינים אל שולחן האחוה. יש לי חלום שיום יבוא ואפילו שטחי יהודה ושומרון ועזה, הלוהטים בחום חוסר הצדק, נחנקים בלהט הדיכוי, יהפכו לנוה מדבר של צדק וחירות. יש לי חלום שילדיי יחיו יום אחד באומה שלא תשפוט אותם לפי לאומיותם, לפי דתם, ולפי צבע עורם, אלא לפי תוכן אופיים.

יש לי חלום שיום יבוא בחברון, עם גזעניה המרושעים, ועם מנהיגי המתנחלים שמטיפים לגרוש ולמלחמת קודש שנוטפים מילים כ'מות לערבים', שיום אחד בחברון ילדים פלסטינים קטנים וילדות פלסטיניות קטנות, יוכלו לשלב את ידיהם עם ילדים ישראלים קטנים וילדות ישראליות קטנות כאחים ואחיות.

זוהי התקווה, זוהי האמונה. חדורים באמונה זו נוכל לחצוב מהר הייאוש אבן של תקווה. חדורים באמונה זו נוכל להמיר את הצלילים הצורמים באזור מהירדן ועד הים לסימפניה יפיפיה של אחווה. חדורים באמונה זו נוכל לעמול יחד, להתפלל יחד, להיאבק יחד, להיכלא יחד, להגן על החירות יחד, בידיעה שיום יבוא וכולנו ישראלים ופלסטינים נהיה חופשיים.

תנו לחופש להדהד. וכשזה יקרה, כשנאפשר לו להדהד מכל יישוב וכפר ומכל עיר, נוכל להחיש את בוא היום בו נהייה כולנו – ישראלים יהודים ופלסטינים מוסלמים, יהודים חרדים, ואורתודוקסיים ויהודים חופשיים, וקונסרבטיביים, ומוסלמים ונוצרים – כהים ולבנים, מסוגלים לשלב ידיים ולשיר אודה לחירות ולשמחה.

וכפי שאמר דוד גרוסמן בטקס יום הזיכרון הישראלי-פלסטיני (יום הזכרון האלטרנטיבי): "אם לפלסטינים לא יהיה בית - גם לנו לא יהיה"

ואם תרצו, אין זו אגדה

הנאום של מרטין לותר קינג בתרגומו של ינון.

<http://www.tapuz.co.il/blogs/viewentry/2291737>

אמנון פורטוגלי
מרכז חזן במכון ון-ליר